

k zgodovini Kranja: „Pač je vreden svojega zgodopisca, da mu sestavi zgodovino znamenite preteklosti njegove. A to je hitreje in ložje izrečeno, kakor storjeno: pogrešamo namreč zeló zeló domačih virov in pisem in, kar jih je še morebiti, raztreseni so Bog vé po katerih krajih in kotih, kjer se jih nihče ne usmili, nego plesnoba . . . Ponujam prihodnjemu zgodopiscu mesta kranjskega in sploh vsem prijateljem naše zgodovine sledeče zgodovinske drobtinice, ki sem jih z ne majhnim trudom nabral. Škoda, ko bi se pogubile! Morebiti bode kdo ugovarjal, češ da so le suhoparne malenkosti. Res, da so malenkosti, na sebi malo važne, toda v vrsti in zvezi med seboj in z drugimi dogodkami pojasnujejo marsikatero stvar, ki bi ostala

brez njih temna in nejasna. Rad pritegnem, da je pustó, da je težavno kamen lomiti, apno gasiti, smreke, hraste sekati, pesek kopati itd.: vendar morajo biti vse te reči že pripravljene, ako hočeš, da ti zidarski mojster postavi pravilno in mogočno poslopje. Monografij posameznih mest, trgov, samostanov, razprav o posameznih važnejših zgodbah in raznih dóbah moramo imeti, da pride potem mož in na tej podlagi sezida poslopje zgodovine slovenskega naroda. Pa slovenski pišimo slovensko zgodovino, saj je treba, da sami sebe prej poznavamo, potem šele da se prikažemo inostrancem. To naj bi pomislili oni slovenski rodoljubi, ki nemški zgodovinarijo.“ (Konec.)

Nočna poroka.

Gradič krasán je kraj morjá,
V njem biva mlada Žida;
A vedno tožnega srcá
Ozira se sè zida.
Oko upíra noč in dan
Ihteč, pazeč na morskó stran:
Nečesa pričakuje,
Čimdálje jej je huje.
Odneseš te je, Zdravko, brod,
Odplaval v daljne kraje.
Odneseš je s seboj od tod,
Kar jaz imam najraje.
Prisegel si: Čez leto dan
Bo zakon sklenjen, up dognan,
A jaz še čakam, čakam,
In sama plakam, plakam . . .
O pač iz ptujstva slednji dan
Za brodom brod prihaja,
In mnogo čakajočih ran
Ozdravlja in oslaja;
A tu med tisoči brodom
Ni jen, ni jeden ni njegov,
In ni, kar njega sveta
Prisega ji obeta.
Ubogi Židi nek večér
Srce bolest če streti;
Že méni, da jej ni nikjer
Na svetu več živeti:
Prošlo je ravno leto dan,
Kar čaka nanj zamán, zamán.
Nocoj pa čudna zgrabi
Jo moč in v čolnič zvabi . . .

Drsi čolnič, srcé leti
Naprej od tožne Žide:
Gotovo, če nocoj ga ni,
Nikdar mi več ne pride.
In luna bleða sije jej,
Valovje v čolnič bije jej,
In zvezdic svetla čeda
Na tožno Žido gleda.
O joj! široko si morjé:
Čim dalje sem od brega,
Nezmerneje imaš vodé,
Pot daljša predme lega.
Že ura gre na pol noči,
A njega, njega le še ni?
Pač, tam se nekaj sveti,
Zdaj mora brod dospeti.
Naprej čolnič, naprej z menoj,
Brod znan se mi dozdeva,
Morda te vidi še nocój,
Moj Zdravko, tvoja deva!
Je že! Je že — poznam, poznam —!
Oj zopet, dragi, te imam —
Poznam te že po glasi —
Le jadraj, brod, počasi! . . .
Kaj delaš dete samo tú
Veslaje v čolnu malem?
Sèm stopi v brod in brž domú,
Da v gradu tvojem zalem
Pozdravim te, te poročim
In spet po morju odhitim:
Prisegel bil sem sveto,
Prišel sem ti čez leto.

Naprej gre brod, kot sokol ptič,
Po ravni morski cesti.
Ko pridrsijo pred gradič,
Pa ženin dé nevesti:
Muditi se mi dolgo ni,
Naj brž duhovnik prihiti,
Da zakon najin sklene,
Da roko v roko dene . . .

Hitijo sluge dol in gor,
Pripravlja se poroka,
Vesel z nevesto ves je dvor,
Vesolja Žida joka.
Prišel je tudi svečenik.
A zdaj pa koj pred žrtvenik!
Drug drugemu velita:
Da! in se poročita.

Češ iti, Žida, zdaj z menoj?
Moj grad ti ni prostoren,
Ni lep tako, ni bel kot tvoj,
A jaz ti bom pokoren.
Pokorna bodi tudi ti,
Odpravi brž se, se mudi! —
Tam na morjá sredini
Sva brod in jaz v globini . . .

Potrese grad se, zagromi,
In ženin z Žido zginе,
Pod gradom mórje zašumi,
In črni brod odrine. —
Udari ura na polnóč,
Morje zaziblje vihre moč.
Nikdo več ne ugleda
Za črnim brodom sleda. —

Anton Hribar.

Gospa s pristave.

(Zgodovinski roman. — Spisal I. Kraljev.)

(Dalje.)

XXVII. Med ljudstvom.

Vsakemu človeku je dom ljub nad vse; kadar mora na ptuje, teži mu žalost srce. Saj ne pozna ne kraja ne ljudij; ne vé, komu bi zaupal. Težko je bilo izprva tudi Viridi na pristavi. Dasi je bilo bivališče tiho in mirno, prav po njeni želji in volji, vendar je bila tako sama, da jo je bilo skoro strah te samije. Imela je pač par starih služabnic pri sebi, a ti ji nista mogli biti prava družba. Le samostan je nekoliko blažil to puščavo. Gospodarskih skrbij je bilo dovolj, lahko bi se bila pečala s svojim posestvom in s podložniki: toda tega ni bila vajena. Poleg tega je bil gospod Vidič izboren gospodar, kakor bi si ga bila mogla le želeti. Večkrat ji je sicer prišla želja, naj bi kaj sama vmes posegla pri poslih in tlačanih, a ni si upala, da ne bi pokazala tako slabe strani. Polagoma so ginile te zapreke in čez leto in dan se je že dokaj živahno pogovarjala z ljudmi v njihovem domačem jeziku, občevala je lahko z vsakaterim, privadila se je preprostega kmečkega življenja in se tako nekam udomačila.

Največ je napredovala v pogovoru in občevanju z logarjevo Lenko, katera je lepo in polno izgovarjala slovensko besedo, pa tudi umevala vse domače opravke. Deklica se ji je jako priljubila. Spominjala jo je njene mladosti, mladostnih prijateljic; zlasti je videla, kolik razloček je med dvorno vljudnostjo in pravo udanostjo nepokvarjenega dekliskega srca. Nerada bi jo

bila kmalu izgubila: zato ji gospod Rovigo nikakor ni bil ugoden, ki je snubil njeno najdražjo tovarišico. Sklenila je, da prej ne privoli v to zvezo, dokler se ne prepriča, da bo dekle s tem možem res srečno.

„I kaj je vendar s tem snubcem?“ vprašala se je in začela pozvedovati o Rovigu. Nekoliko čudno se ji je pač zdelo, da ima tako mlado dekle znanje s takim, na pol ptujim človekom. Mislila si je, da najbrž je dekle še najmanj prizadeto pri tej ženitvi. Ker rado se zgodi, da drugi vse že dogovoré in sklenejo, predno prihodnji nevesti kaj povedó, in da je včasih niti ne vprašajo, ali ji je po godu ta ženin, katerega so ji izbrali stariši in sorodniki. Kaj takega bi utegnilo biti tudi v tem slučaju, mislila si je Virida, zato je bila trdne volje, da bo varovala dekletu slobodo in je ne bo pustila siliti v neljubi zakon. Sicer je ta skrb nekoliko motila njeno samoto, toda iz usmiljenja in posebne ljubezni je hotela skrbeti po materinsko za deklico.

Tako je prišlo, da je Virida posehmal večkrat mislila na tega Roviga, in poskušala priti na dno njegovim skrivnostim. Po onem nenadnem njegovem prihodu se je Virida nalašč več pečala z dekletom in pogovor često zasukala na Roviga in njegove namere. Lenka bi bila gotovo kako pokazala, da jo kaj peče, ko bi bila česa kriva. Vojvodinja se je prepričala, da nima dekle nič namenov, da niti ne misli na tega ženina. A hotela je tudi očeta poskusiti,